

Besluit basisveiligheidsnormen stralingsbescherming

Vrijstelling en vrijgave – kunstmatige radionucliden

Werkt u met ioniserende straling? Dan moet u weten dat sinds 6 februari 2018 de regelgeving op het gebied van stralingsbescherming is veranderd. Het Besluit basisveiligheidsnormen stralingsbescherming vervangt het Besluit stralingsbescherming. Deze factsheet gaat in op de veranderingen voor de vrijstelling en vrijgave van bronnen van kunstmatige oorsprong.

Reden verandering

Nieuwe Europese regelgeving, de richtlijn 2013/59/EURATOM, verplicht alle lidstaten van de Europese Unie hun nationale wetgeving op het gebied van stralingsbescherming aan te passen. Deze aanpassing zorgt ervoor dat alle landen in de Europese Unie met dezelfde eisen rondom stralingsbescherming werken. Sinds 6 februari 2018 moeten de lidstaten de nieuwe richtlijn hebben ingevoerd.

Situatie tot 6 februari 2018

Het werken met radioactieve stoffen met kunstmatige radionucliden kon worden vrijgesteld na toetsing aan de grenswaarden die waren opgenomen in de Uitvoeringsregeling stralingsbescherming. Deze grenswaarden waren bepaald op basis van activiteit (A) en activiteitsconcentratie (Ac). Restmaterialen werden vrijgegeven na toetsing aan dezelfde grenswaarden. De grenswaarden waren bovendien geldig voor elk materiaal (vast, vloeibaar en gasvormig).

Veranderingen vanaf 6 februari 2018

Met de implementatie van de Europese richtlijn zijn de grenswaarden voor vrijstelling en vrijgave internationaal gelijk getrokken. Wat is er precies veranderd?

Generieke vrijstelling en vrijgave

In het Besluit basisveiligheidsnormen stralingsbescherming (Bbs) en de Regeling basisveiligheidsnormen stralingsbescherming (Rbs) zijn grenswaarden voor generieke, dat wil zeggen onvoorwaardelijke, vrijstelling en vrijgave opgenomen.

- Voor een groot aantal radionucliden is de grenswaarde voor de activiteitsconcentratie (Ac) aangescherpt.

- Voor het vrijstellen van handelingen met radioactieve stoffen van kunstmatige oorsprong zijn grenswaarden bepaald op basis van activiteit (A) én activiteitsconcentratie (Ac).
- De grenswaarden op basis van activiteitsconcentratie (Ac) gelden voor onbepaalde hoeveelheden vast materiaal en kunnen dus niet meer worden gebruikt voor vloeistoffen en gassen.
- Voor het vrijstellen van handelingen met elk type materiaal in matige hoeveelheden tot 1.000 kg (vaste stoffen, vloeistoffen, gassen) gelden hogere grenswaarden voor de activiteitsconcentratie, deze zijn gelijk aan de grenswaarden die voorheen in de Uitvoeringsregeling stralingsbescherming waren opgenomen.
- Voor het vrijgeven van restmaterialen zijn er alleen grenswaarden voor de activiteitsconcentratie (Ac). Dit zijn dezelfde grenswaarden als voor vrijstelling. Deze grenswaarden kunnen alleen nog worden gebruikt voor vaste materialen en niet meer voor vloeistoffen en gassen.
- In de figuur is opgenomen waar u de grenswaarden voor generieke vrijstelling en vrijgave kunt vinden.

Waarden voor vrijstelling en vrijgave (generiek)

Besluit en Regeling
basisveiligheidsnormen
stralingsbescherming

Vindplaatsen

Bbs, bijlage 3,
onderdeel B (basisset)

Rbs, bijlage 3.2
(aanvullende set)

Onbeperkte hoeveelheid vast * materiaal <i>* Op basis van verordening mag Tabel A deel 1 ook gebruikt worden voor vrijgave voor verbranden van vloeistoffen in afvalverbrandingsinstallatie</i> <i>** Alleen kunstmatige radionucliden</i>	Vrijstelling Activiteitsconcentratie: zie tabel A, deel 1 en 2 Activiteit **: zie tabel B, kolom 3	Activiteitsconcentratie: zie tabel A, deel 1 en 2 Activiteit **: zie tabel B, kolom 3
	Vrijgave Activiteitsconcentratie: zie tabel A, deel 1 en 2 Activiteit: n.v.t.	Activiteitsconcentratie: zie tabel A, deel 1 en 2 Activiteit: n.v.t.
Minder dan 1000 kg van alle typen materiaal, maar alleen met kunstmatige radionucliden	Vrijstelling Activiteitsconcentratie: zie tabel A, deel 1 en 2 Activiteit: zie tabel B, kolom	Activiteitsconcentratie: zie tabel A, deel 1 en 2 Activiteit: zie tabel B, kolom 3

Specifieke vrijstelling en vrijgave

In het Bbs is de mogelijkheid van specifieke, dat wil zeggen voorwaardelijke, vrijstelling en vrijgave opgenomen. Dit betekent dat voor bepaalde handelingen met radioactieve stoffen of bepaalde (rest)materialen hogere grenswaarden voor vrijstelling of vrijgave kunnen worden vastgesteld. Uitgangspunt daarbij is dat de radiologische risico's aantoonbaar beperkt zijn. De Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming (ANVS) is bevoegd om specifieke vrijstellings- en vrijgavewaarden en daaraan verbonden voorwaarden vast te stellen. Dit kan bij beschikking (op aanvraag) of verordening:

ANVS-verordening

In de ANVS-verordening basisveiligheidsnormen stralingsbescherming (Vbs) is een aantal handelingen met radioactieve stoffen met kunstmatige radionucliden specifiek vrijgesteld en worden bepaalde restmaterialen specifiek vrijgegeven:

- Handelingen met consumentenproducten die een beperkt risico van blootstelling van personen tot gevolg hebben en die zijn vermeld in bijlage 2 van de Vbs, zijn specifiek vrijgesteld.
- Vloeistoffen en vloeistofhoudende materialen die worden verbrand in een afvalverbrandingsinstallatie zijn specifiek vrijgegeven na toetsing aan de grenswaarden (Ac) die zijn bepaald voor generieke vrijgave van vaste materialen.
- Zeer laag radioactieve stoffen zijn specifiek vrijgegeven na toetsing aan de grenswaarden opgenomen in bijlage 3 van de Vbs.
- Lampen of starters waaraan Kr-85 is toegevoegd zijn specifiek vrijgegeven als de toegevoegde Kr-85-activiteit per eenheid kleiner is dan 10.000 Bq.

Bij beschikking (op aanvraag)

Gaat u werken met radioactieve stoffen met kunstmatige radionucliden waarvan het radiologische risico zeer beperkt is, maar die niet generiek of specifiek (bij verordening) zijn vrijgesteld? Of wilt u dergelijk restmateriaal afvoeren? Dan kunt u zelf een beschikking aanvragen voor specifieke vrijstelling of vrijgave. Wat moet u hiervoor doen?

- U stelt een plan van aanpak op dat door de ANVS wordt beoordeeld. Het geaccepteerde plan van aanpak maakt daarna deel uit van de aanvraag.
- Om aan te tonen dat de radiologische risico's beperkt zijn, maakt u gebruik van de methodiek zoals vastgesteld door IAEA en EU of, naar het oordeel van de ANVS, daaraan gelijkwaardige methoden.
- De ANVS beoordeelt de aanvraag en verleent bij een positieve beoordeling vervolgens een beschikking.
- Voldoen de blootstellingsrisico's niet aan het dosis criterium van 10 µSv per jaar voor algemene vrijstelling en vrijgave? Dan wordt de aanvraag afgewezen.

Waarden voor vrijstelling en vrijgave (specifiek)

Verordening basisveiligheidsnormen stralingsbescherming Vindplaats

Vrijstelling		
	Voorhanden hebben van radon in aardgas en het vrijkomen van radon bij het affakkelen of afblazen van aardgas in de open lucht	Artikel 3.15 eerste lid
	Handelingen met een beperkt risico op blootstelling van personen	Artikel 3.15, tweede lid en bijlage 2
	Bij beschikking	Aanvraag vrijstelling indien bij ANVS
	Uitzonderingen voor van nature voorkomende radioactieve materialen	
	Oppervlaktebesmetting > 4 Bq/cm ²	Artikel 3.17, eerste lid
	Lozingen die leiden tot een effectieve dosis voor de bevolking > 10 µSv/jaar	Artikel 3.17, tweede lid
Vrijgave		
	Het zich ontdoen van zeer laag radioactieve stoffen van elk materiaal	Artikel 3.16 en bijlage 3
	Natte sludges uit E&P en geothermie	Artikel 3.18, eerste lid, en bijlage 4
	Vloeistoffen en vloeistofhoudende materialen (generieke vrijgawewaarden indien de materialen worden verbrand)	Artikel 3.18, tweede lid en bijlage 3 Bbs en bijlage 3.2 Rbs
	Lampen/starters met minder dan 10.000 Bq Kr-85	Artikel 3.18, derde lid
	Bij beschikking	Aanvraag vrijgave indien bij ANVS

Wat betekent dit voor u?

De aanscherping van de grenswaarden kan bijvoorbeeld voor de industriële en medische sector betekenen dat bepaalde handelingen niet meer zijn vrijgesteld. De handelingen zijn nu mogelijk registratie- of vergunningplichtig. Ook kunnen voorheen meldingsplichtige handelingen voortaan registratieplichtig of vergunningplichtig zijn.

De aanscherping van de grenswaarden kan betekenen dat (radioactieve) restmaterialen niet meer kunnen worden vrijgegeven. Dit betekent dat u deze restmaterialen alleen nog kunt overdragen aan ondernemers die daarvoor een vergunning of registratie hebben. De restmaterialen die wél worden vrijgegeven (generiek of specifiek), zijn vanwege de geringe radiologische risico's niet meer registratie- of vergunningplichtig. Dit betekent dat de vrijgegeven restmaterialen geen radioactieve afvalstoffen zijn. Dit is ongewijzigd beleid. Voor de vervoerders van de restmaterialen blijft de modale vervoersregelgeving van toepassing.

De sommatieregels voor vrijstelling en vrijgave veranderen niet voor kunstmatige radionucliden.

Overgang naar de nieuwe regelgeving

Er is geen overgangstermijn voor de nieuwe regels en grenswaarden voor vrijstelling en vrijgave. Deze zijn op 6 februari 2018 direct in werking getreden.

Werkt u met ingekapselde of open bronnen met kunstmatige radionucliden die voorheen waren vrijgesteld en sinds 6 februari 2018 registratie- of vergunningplichtig zijn? Dan moet u vóór 1 juni 2019, een kennisgeving (aanvraag voor registratie of vergunning) hebben gedaan. Moet u een melding voor het werken met ingekapselde bronnen met kunstmatige radionucliden omzetten in een registratie of vergunning? Dan geldt een overgangstermijn van twee jaar. Voor 6 februari 2020 moet de nieuwe registratie of vergunning zijn aangevraagd.

Meer informatie

Het Rijk faciliteert ondernemers, vergunninghouders, deskundigen en eindgebruikers met diverse communicatiemiddelen in een toolkit, waarin meer informatie staat over de nieuwe regelgeving stralingsbescherming. Zie: autoriteitnvs.nl/stralingsbescherming. Heeft u specifieke vragen of wilt u meer informatie? Neem dan contact op met de ANVS.

April 2019

Deze tekst kwam tot stand in samenwerking met partners binnen het Rijk, bedrijfsleven en deskundigen die werken aan stralingsbescherming. Aan de inhoud van deze factsheet kunnen geen rechten worden ontleend.